

Zápis ze schůze ČNKA konané 04.02.2021 od 14:00 on-line formou na platformě Zoom

Přítomni: J. Palouš, M. Wolf, M. Bárta, J. Borovička, J. Grygar, P. Heinzl, V. Karas, J. Kovář, Z. Mikulášek, D. Vokrouhlický.

Omluven: M. Brož, P. Hadrava

Program jednání:

- I. Zahájení, kontrola zápisu z minulé schůze.
- II. Diskuse k Výroční zprávě za rok 2020.
- III. Projednání kandidátů řádného, juniorského a čestného členství v IAU.
- IV. Rezoluce IAU k rukám delegátů COPUOS – žádost o podporu stanovista IAU.
- V. Organizace voleb do ČNKA na funkční období 2021 – 2026.
- VI. Různé, závěr.

I. Schůzi zahájil předseda ČNKA J. Palouš ve 14:00 přivítáním (on-line) přítomných. Následně konstatoval, že ČNKA je usnášeníschopný. Prvním bodem jednání bylo schválení programu schůze a kontrola zápisu z minulé schůze. Obojí bylo přijato bez připomínek.

II. Druhým bodem programu byla diskuse k Výroční zprávě za rok 2020. Zpráva byla jednomyslně schválena ve znění předloženém J. Paloušem.

III. Jako třetí bod zasedání proběhla diskuse a projednání kandidátů na členství IAU z České republiky. ČNKA schválil všechny návrhy na juniorské i řádné členy a postoupil je *Membership Committee* IAU k finálnímu rozhodnutí. Jmenovitě, na individuální řádné členství byli navrženi Marie Karjalainen a Raine Karjalainen, na juniorské členy Petr Fatka a Ondřej Chrenko. Výbor zároveň projednal a schválil kandidaturu Zdeňka Bardona na čestného člena IAU. J. Palouš připomněl přítomným status a podmínky čestného členství IAU a představil materiály sumarizující úspěchy a zásluhy Z. Bardona pro připravovaný *Motivation letter*, který bude zaslán do sekretariátu IAU spolu s návrhem na čestné členství.

IV. Zejména v souvislosti s projekty typu *StarLink*, které mohou vážně ohrozit pozemní astronomická pozorování (viz také bod V. v zápise ze schůze konané 3.2.2020), se IAU obrací na delegáty Výboru OSN pro mírové využití kosmického prostoru (COPUOS) s návrhem rezoluce k ochraně pozorovacích podmínek, především regulaci a kontrole vypouštění velkých flotil umělých družic. IAU vyzývá národní komitety, aby se pokusily zajistit podporu pro tuto rezoluci u delegátů svých mateřských zemí v COPUOS. V této souvislosti oslovil J. Palouš vedoucího české delegace V. Nesládku dopisem s žádostí o podporu rezoluce (viz. příloha); dopis byl před tím projednán v ČNKA *per rollam*. J. Palouš seznámil přítomné s odpověďmi V. Nesládky na tuto žádost. První reakce byla poněkud skeptická, pouze s příslibem informovat o iniciativě celou českou delegaci v COPUOS a další relevantní činitele. Ve své druhé, už více pozitivně laděné odpovědi, V. Nesládek navrhuje hledat vhodnou formu podpory této rezoluce v koordinaci s blízkými partnery České republiky.

V. Vzhledem k blížícímu se konci funkčního období současného komitétu, ČNKA projednal organizační detaily voleb do nového výboru. J. Palouš nejprve informoval přítomné o výsledcích svého jednání s řediteli významných institucí astronomického výzkumu v ČR, jejichž zástupci zasednou v ČNKA *ex officio*. Astronomický ústav AV ČR bude nadále zastoupen svým ředitelem V. Karasem, Astronomický ústav UK bude také znova reprezentovat jeho ředitel D. Vokrouhlický, jako zástupce Přírodovědecké fakulty Masarykovy Univerzity v Brně pokračuje Z. Mikulášek a ve funkci zástupce Slezské univerzity v Opavě v novém ČNKA znovu zasedne J. Kovář. Vzhledem k rozšiřujícím se aktivitám Fyzikálního ústavu AV ČR na poli astrofyzikálního výzkumu bude v ČNKA nově institucionálně zastoupen i FzU a to svým ředitelem M. Prouzou. Tyto zástupce nominované institucemi doplní osm dalších členů zvolených v tajné přímé volbě komunitou IAU v ČR. Bylo rozhodnuto, že kandidovat do Komitétu bude moci automaticky každý řádný a čestný člen IAU, s výjimkou výše uvedených nominantů za výzkumné instituce. Hlasovat pak smějí všichni

členové IAU, včetně juniorských. Hlasování proběhne ve dnech 10.2. – 26.2.2021 a to elektronicky pomocí systému *ElectionBuddy.com* (zajistí M. Bárta). ČNKKA se shodl na tom, že každý hlasující bude mít k dispozici celkem až 12 hlasů. Zvoleným členem ČNKKA se stane prvních osm kandidátů podle pořadí získaných hlasů. V případě odmítnutí funkce ve výboru zvoleným kandidátem postupuje na tuto pozici další v pořadí. Výsledky hlasování budou zveřejněny co nejdříve po jeho uzavření formou odkazu na příslušnou stránku systému *ElectionBuddy.com*.

VI. Různé.

- P. Heinzl inicioval diskusi o možném rozšíření působnosti ČNKKA jakožto reprezentanta komunity profesionálních astronomů v ČR. ČNKKA by měl být partnerem nejen IAU, kterou v České republice zastupuje ale i vzhledem k Evropské astronomické společnosti (EAS), která také sdružuje profesionální astronomy. Cílem by také mělo být zvýšení počtu členů EAS z řad českých profesionálních astronomů, je třeba je k členství motivovat (pokud jsou i členy ČAS, mají členství v EAS dokonce osvobozené od individuálních členských příspěvků). Toto bude úkolem už pro nový ČNKKA vzešlý z chystaných voleb.
- J. Palouš připomněl, že institut juniorského členství v IAU už běží několik let. Protože je míněn jako přechodný stav k členství řádnému (s trváním typicky tři roky), měl by ČNKKA už v novém složení motivovat ty juniorské členy, kteří v tomto statusu setrvávají už delší dobu, aby si požádali o změnu členství na řádné. Možnost k tomu bude pravděpodobně opět na podzim, s termínem do poloviny prosince 2021.

Po vyčerpání všech témat předsedající J. Palouš schůzi ukončil. Příští schůze se uskuteční už v dubnu 2021 a bude to tradiční společné zasedání stávajícího a nového ČNKKA spojené s předáním agendy. Členové (starého i nového výboru) budou mít možnost vybírat z více termínů pomocí hlasování *Doodle poll*.

Zapsal: M Bárta

Ověřil: J. Palouš

Příloha: Žádost ČNKKA o podporu stanoviska IAU k ochraně pozorovacích podmínek adresovaná českému zastoupení ve výboru OSN COPUOS.

**ASTRONOMICAL INSTITUTE
of the Academy of Sciences of the Czech Republic
CZECH NATIONAL COMMITTEE FOR ASTRONOMY**

Jan Palouš, chairman
Boční II 1401, 141 31 Prague 4, Czech Republic

E-mail: palous@ig.cas.cz

Phone: (420) 226 258 440

Fax: (420) 226 258 499

Bc. Václav Nesládek
vedoucí delegace České republiky v COPUOS
Odbor ITS, kosmických aktivit a VaVaI
Ministerstvo dopravy České republiky
Nábřeží Ludvíka Svobody
Praha

Praha 29.1.2021

Vážený pane,

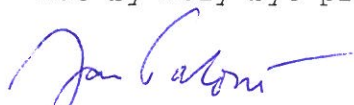
obracím se na Vás jménem Českého národního komitétu astronomického, reprezentujícího profesionální astronomy působící v České republice a současně členy Mezinárodní astronomické unie (International Astronomical Union - IAU), a také astronomy sdružené České astronomické společnosti, která je součástí Evropské astronomické společnosti (European Astronomical Society - EAS).

Astronomy v České republice stejně jako v jiných zemích trápí zhoršující se podmínky pozorování oblohy. Umělé osvětlování objektů, ať už se jedná o stavby, komunikace, nebo reklamu, je zdrojem světelného znečištění, které v rostoucí míře znemožňuje pohled na hvězdy a okolní vesmír. Navíc se jedná o zbytečné plýtvání energií, které škodí lidskému zdraví a nepříznivě působí na živočichy i rostliny. Novým nepříznivým trendem je neregulované vypouštění tisíců umělých družic Země, které se pohybují na nízkých oběžných drahách (projekty typu StarLink). Odraženým světlem ruší astronomická pozorování a pohled na noční oblohu. Jinou oblastí, která nás trápí, je výzkum vesmíru na radiových vlnách. Komunikace s umělými družicemi, radarové trasování jejich pohybu a zejména všesměrové širokopásmové vysílání jejich signálu (pokrytí planety internetem) komplikují až znemožňují pozorování vesmíru pozemskými radioteleskopy.

IAU, která sdružuje astronomy celého světa a je zároveň stálým pozorovatelem v COPUOS, připravila po rozsáhlých diskusích řadu návrhů, které by ve formě doporučení či mezinárodně závazných opatření, měly uvedený trend zvrátit. K těmto doporučením patří snižování a regulace světelného znečištění, zřizování oblastí temné oblohy, uzavření mezinárodních dohod regulujících umístování umělých družic na nízké oběžné dráhy a zpřesnění dohod o radiokomunikacích v okolo-zemském prostoru. Stanovisko IAU bude prezentováno na příštím zasedání STSC COPUOS v dubnu 2021 jakožto konferenční příspěvek (Conference Room Paper). Text příspěvku příkládám (Příloha 1, celý materiál je obsažen v Příloze 2) Vzhledem k závažnosti této problematiky nejen pro astronomy (profesionály i amatéry), ale i

z hlediska ochrany přírody a ochrany kulturního dědictví, do kterého lze počítat i nerušený pohled na hvězdnou oblohu, bychom velmi uvítali, kdyby se Česká republika k příspěvku IAU mohla oficiálně připojit jako jeho signatář (Příloha 3), nebo jej alespoň při jednání podpořit tak, aby byl postoupen k dalšímu projednávání jakožto pracovní dokument (Working Paper).

Jsme připraveni Vám poskytnout další podklady a argumenty pro budoucí jednání COPUOS Spojených národů, které je podle našeho názoru fórem, kde by měly být příslušné mezinárodní dohody uzavřeny.

Jan Palouš
předseda
Český národní komitét astronomický

Příloha 1: [dqskies-book-29-12-20-executive-summary.pdf](#)

Příloha 2: <<https://www.iau.org/static/publications/dqskies-book-29-12-20.pdf>>

Příloha 3: <<https://www.iau.org/static/publications/uncopuos-stsc-crp-8jan2021.pdf>>